

НИЙСЛЭЛ ДЭХ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

ЭРСДЭЛИЙН УДИРДЛАГЫН ХЭЛТЭС

**“ТӨРИЙН ХЭМНЭЛТИЙН ТУХАЙ ХУУЛИЙН
ХЭРЭГЖИЛТ, ҮР ДҮН”**

АУДИТЫН КОД: НТАГ-2025/21-11-ШТА-НА

“ТӨРИЙН ХЭМНЭЛТИЙН ТУХАЙ ХУУЛИЙН ХЭРЭГЖИЛТ, ҮР ДҮН”

НИЙСЛЭЛИЙН ХАРЬЯА БАЙГУУЛЛАГУУД ТӨРИЙН ХЭМНЭЛТИЙН ТУХАЙ ХУУЛИЙГ БҮРЭН МӨРДӨЖ, ҮЙЛ АЖИЛЛАГААГАА БАГА ЗАРДЛААР ӨНДӨР ҮР ДҮНГ ХАНГАХАД ЧИГЛҮҮЛЭХ ШААРДЛАГАТАЙ БАЙНА.

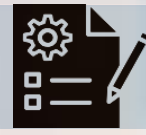
УИХ

2022 оны 4 дүгээр сарын 29-ны өдөр

4 бүлэг, 22 зүйлтэй баталсан

2025 оны 1 дүгээр сар хүртэл 6 удаа өөрчлөлт оруулсан

ТӨРИЙН ХЭМНЭЛТИЙН ТУХАЙ ХУУЛИЙГ БҮРЭН ХЭРЭГЖҮҮЛЖ АЖИЛЛАСАН УУ?

Нийслэлийн харьяа зарим байгууллагууд хуульд заасан хангамж болон хязгаарлалтыг мөрдөн ажиллах, зардлыг бууруулах, үр дүнг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн арга хэмжээг хэрэгжүүлэх шаардлагатай.

ХУУЛИЙН 5-12 ДУГААР ЗҮЙЛИЙН ХЭРЭГЖИЛТИЙГ БҮРЭН ХАНГАЖ АЖИЛЛАСАН УУ?

2023 ↔ 2024

3,067.2 сая төгрөгийн 124 зөрчил илэрсэн

Нийслэлийн харьяа зарим байгууллагууд хуульд заасан хангамж, үйл ажиллагаанд тавих хязгаарлалтыг мөрдөж ажиллаагүй байна.

“ТӨРИЙН ХЭМНЭЛТИЙН ТУХАЙ ХУУЛИЙН ХЭРЭГЖИЛТ, ҮР ДҮН”

ТӨСВИЙН БАЙГУУЛЛАГА, ТӨРИЙН БОЛОН ОРОН НУТГИЙН ӨМЧИТ ХУУЛИЙН ЭТГЭЭД ХЭМНЭЛТИЙН БУСАД АРГА ХЭМЖЭЭГ ҮР ДҮНТЭЙ ЗОХИОН БАЙГУУЛСАН УУ?

ТХТХ-ийн 15 дугаар зүйлийн **15.1-т “Төсвийн байгууллага, төрийн болон орон нутгийн өмчит хуулийн этгээдэд дараах зүйлсийг хориглоно”**

Хууль тогтоомжид зааснаас өөр хэлбэр /тэтгэмж, шагнал, урамшуулал, дэмжлэг/-ээр 310.1 сая төгрөг олгосон.

Төр, түүний бүх шатны байгууллагын шийдвэр, тэдгээрийн хэрэгжилт, цаг үеийн шинжтэй мэдээ, мэдээллийг олон нийтэд хүргэх, сурталчлан таниулахаас бусад зорилгоор 99.6 сая төгрөг зарцуулсан.

Нөөцлөх шаардлагатай бараа, материалыг үр ашиггүй удаан хадгалах, шаардлагагүйгээр их хэмжээгээр 544.4 сая төгрөгийн бараа, материал бэлтгэж, нөөцөлсөн.

Төсвийн хөрөнгөөр 421.2 сая төгрөгийн бэлэг дурсгалын зүйл худалдан авсан.

15.1 дэх заалтын зөрчил 1.2 дахин өссөн

Нийт 1,375.3 сая төгрөгийн зардлыг хэмнээгүй.

15.2 дахь заалтын зөрчил 3.1 дахин буурсан

ТХТХ-ийн 15 дугаар зүйлийн **15.2-т “Төсвийн байгууллага, төрийн болон орон нутгийн өмчит хуулийн этгээд дараах арга хэмжээг авч ажиллана”**

Барилга байгууламжид дулааны тоолуур ашиглаж, хэмнэлтийн горимд 3 зөрчил.

Сургалт, семинар, хурал, зөвлөгөөнийг цахим хэлбэрээр зохион байгуулаагүй, дотоод албан томилолт болон холбогдох бусад 662.0 сая төгрөгийн зардлыг хэмнээгүй.

Байгууллагын бүтэц, чиг үүргийг оновчтой тодорхойлж, 30.0 сая төгрөгийг цалин хөлсийг орлого, гүйцэтгэл, үр дүн, үр ашигтай уялдуулаагүй.

3,692.6 сая төгрөгийн өр төлбөр, авлагыг барагдуулах арга хэмжээ авч ажиллаагүй.

Нийт 4,384.5 сая төгрөгийн зөрчил илэрсэн нь хэмнэлтийн горим болон хуульд заасан арга хэмжээг авч ажиллаагүй.

Нийслэлийн харьяаны зарим байгууллагууд хэмнэлтийн горимыг баримтлаагүй, үйл ажиллагаагаа бага зардлаар өндөр үр дүнг хангахад чиглүүлээгүй байна.

“ТӨРИЙН ХЭМНЭЛТИЙН ТУХАЙ ХУУЛИЙН ХЭРЭГЖИЛТ, ҮР ДҮН”

ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТТАЙ ХОЛБООТОЙ ХУУЛЬД ЗААСАН ЖУРМЫГ ХЭРЭГЖҮҮЛЖ АЖИЛЛАСАН УУ?

ТХТХ-иар ТАХ-ний жагсаалтад тусгах, санхүүжүүлэхийг хориглосон заалтыг зөрчсөн, мөн ТАХ-ний хэрэгжилтийг зохион байгуулахтай холбоотой зарим журмыг баримтлаагүйгээс хэрэгжилт хангалтгүй байна.

2023-2024 онд

ХАА

1792

зохион байгуулж

103,021.6 сая төгрөг

Хэмнэсэн

ТХТХ-ийн 13 дугаар зүйлийн 13.1.3 дахь заалтад “хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээний худалдан авах ажиллагааны үр дүнд бий болсон хэмнэлтийг зарцуулахгүй байх” гэж заасан бөгөөд дээрх 1792 ХАА-аас 103,021.6 сая төгрөгийн хэмнэлт үүсгэсэн боловч 22,365.6 сая төгрөгийг зарцуулжээ.

ТХТХ-ийн 13 дугаар зүйлийн 13.1.4-т “төсөл, арга хэмжээ төлөвлөсөн хугацаанд бүрэн хэрэгжих боломжгүй нөхцөл үүссэн тохиолдолд гэрээ байгуулах шийдвэр гаргахгүй байх” гэж заасныг зөрчин, нийт 65,134.2 сая төгрөгийн төсөвт өртөг бүхий 104 ТАХ-г хугацаанд нь хэрэгжүүлэх боломжгүй нөхцөлд гүйцэтгэгчтэй гэрээ байгуулсан байна.

Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 2024 онд шинээр хэрэгжүүлэх 16,570.0 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 3 ТАХ нь хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.4.1 дэх, 30,950.0 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 3 ТАХ нь 13.4.3 дахь заалттай тус тус нийцээгүй.

ТХТХ-ийн 13 дугаар зүйлийн 13.5-т “Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгөөр зөвхөн орон нутгийн иргэдийн санал авсан, хуульд заасны дагуу зураг төсөв, техник, эдийн засгийн үндэслэл, байгаль орчны төлөв байдлын үнэлгээ хийгдсэн, хуульд заасан холбогдох зөвшөөрөл олгогдсон хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээг санхүүжүүлнэ” гэж заасан. Нийслэл, дүүргийн ОНХС-ийн хөрөнгөөр 2023 онд шинээр хэрэгжүүлэх 9,408.5 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 32 ТАХ-г зураг төсөвгүй баталсан нь дээрх хуулийн заалттай нийцээгүй.

Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулиар төлөвлөгөөнд тусгах, санхүүжүүлэхийг хориглосон төсөл, арга хэмжээг баталсан байна.

“ТӨРИЙН ХЭМНЭЛТИЙН ТУХАЙ ХУУЛИЙН ХЭРЭГЖИЛТ, ҮР ДҮН”

ЦАХИМ ХУДАЛДАН АВАХ АЖИЛЛАГААГ ХУУЛЬД ЗААСАН ЖУРМЫН ДАГУУ ЗОХИОН БАЙГУУЛЖ АЖИЛЛАСАН УУ?

Цахим ХАА-ны зохион байгуулалт болон ХАА-ны сонгон шалгаруулалтыг цахимаар зарлах зохицуулалтыг ТХТХ-ийн 14 дүгээр зүйлд заасан бөгөөд тус зохицуулалттай холбоотой 18,118.0 сая төгрөгийн 549 зөрчил илэрсэн.

№	Байгууллага	2023 он		2024 он	
		Зөрчлийн тоо	Дүн	Зөрчлийн тоо	Дүн
1	Нийслэлийн харьяа	143	2,902.1	406	15,215.9

Зөрчлүүд нь ТБОНӨХЭ-д цахим дэлгүүрээс худалдан авах бараа, үйлчилгээний жагсаалтыг тухайн онд ХАА-ны асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагад тогтмол хүргүүлээгүйгээс цахим дэлгүүрийн бараа, үйлчилгээний нэр төрлийг нэмэгдүүлэх боломжгүй нөхцөл байдал үүссэнтэй холбоотой байна.

Нийслэлийн харьяа зарим байгууллагууд цахим дэлгүүрээс худалдан авах бараа, үйлчилгээний жагсаалтыг төрийн худалдан авах ажиллагааны асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагад хүргүүлээгүй байна.

ЗАСГИЙН ГАЗАР БОЛОН БУСАД ТӨРИЙН БАЙГУУЛЛАГААС АВЧ ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН АРГА ХЭМЖЭЭ ҮР ДҮНТЭЙ БАЙСАН УУ?

Нийслэлийн ТЕЗ нь 2023-2024 онд нийт 183,606.9 сая төгрөгийн хэмнэлт үүсгэсэн хэдий ч хуулийн хэрэгжилтэд хяналт тавих эрх бүхий байгууллага, албан тушаалтан нь үйл ажиллагаагаа сайжруулах, эрчимжүүлэх шаардлагатай байна.

ХЯНАЛТ ТАВИХ ЧИГ ҮҮРЭГ БҮХИЙ ТӨРИЙН БАЙГУУЛЛАГУУД ХЯНАЛТАА БҮРЭН ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН ҮҮ?

ТХТХ-ийн хэрэгжилтэд хяналт тавих байгууллага болон хуульд заасан хангамж, үйл ажиллагааны хязгаарлалтыг чанд мөрдөх, хяналт тавих, удирдах албан тушаалтны зохицуулалтыг ТХТХ-ийн 19 дүгээр зүйлд заасан.

Нийслэлийн ЗД-ын хэрэгжүүлэгч агентлаг Дотоод Аудитын Алба

Нийслэлийн ЗДТГ-ын Хяналт Шинжилгээ Үнэлгээний Газар

Аудитаар 2023 онд 610,274.2 сая төгрөгийн зөрчил 41.3 хувийн хэрэгжилттэй, 2024 онд илэрсэн 1,522,022.3 сая төгрөг зөрчлийн биелэлтийг тооцох хугацаа болоогүй, нийт 2,132,296.5 сая төгрөгийн зөрчил илэрсэн.

Хуулийн хэрэгжилтэд холбогдох байгууллага, эрх бүхий албан тушаалтан хяналт хэрэгжүүлсэн хэдий ч үр дүн хангалтгүй байна.

ТӨРИЙН ХЭМНЭЛТИЙН ХУУЛИЙГ ХЭРЭГЖҮҮЛСНЭЭР ХЭМНЭЛТТЭЙ, ҮР АШИГТАЙ БАЙСАН УУ?

ТХТХ-ийн 1 дүгээр зүйлийн 1.1 дэх заалтад **“төр, түүний бүх шатны байгууллага, нийтийн алба, тэдгээрийн үйл ажиллагаанд санхүүгийн сахилга батыг мөрдүүлж, ил тод байдлыг хангах, үр ашгийг нэмэгдүүлэх, үрэлгэн байдлыг хязгаарлах, хяналт тавихтай холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино”** гэж заасан.

Аудитаар тайлант оны төлөвлөгөө болон зарцуулалтын зэрүү дүнг ТХТХ-тай холбогдуулж үүссэн хэмнэлт мөн эсэхийг тулган баталгаажуулахад 1,409,930.4 сая төгрөг буюу 88.4 хувь нь зарцуулагдаагүй үлдэгдэл, харин 183,606.9 сая төгрөг буюу 11.6 хувь нь хэмнэлт байна

Нийслэлийн төсвийн ерөнхийлөн захирагч 2023-2024 онд нийт 183,606.9 сая төгрөгийн хэмнэлт үүсгэсэн байна.

ШИЛЭН ДАНС

ШИЛЭН ДАНСНЫ ХУУЛИЙГ ХЭРЭГЖҮҮЛЖ АЖИЛЛАСАН УУ?

Аудитаар 28,431.6 сая төгрөгийн дүнтэй 97 мэдээг тогтоосон хугацаанд мэдээлээгүй, 703,957.5 сая төгрөгийн дүнтэй 43 мэдээг огт мэдээлээгүй, нийт 732,389.1 сая төгрөгийн зөрчил илэрсэн.

Дунджаар нийслэлийн харьяа байгууллагуудын 68 хувь нь шилэн дансны тухай хуулийг мөрдөж ажилласан байна.

АУДИТЫН ДҮГНЭЛТ

Аудитаар илрүүлсэн зүйлс, аудитын дүнд үндэслэн дараах дүгнэлтүүдийг хийж байна. Үүнд:

1. Төрийн хэмнэлтийн тухай хуульд заасан хангамж, зарим үйл ажиллагаанд тавих хязгаарлалтыг нийслэлийн харьяа байгууллагын 58.6 хувь нь үйл ажиллагаандаа мөрдөөгүйгээс бага зардлаар өндөр үр дүнг хангахад чиглээгүй байна.

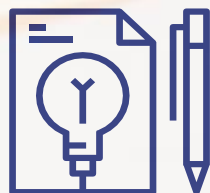

2. Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулиар төсөл, арга хэмжээний жагсаалтад тусгах, санхүүжүүлэхийг хориглосон заалтыг зөрчсөн, төсөл, арга хэмжээний хэрэгжилтийг зохион байгуулахтай холбоотой журмын зарим заалтыг баримтлаагүйгээс хэрэгжилт хангалтгүй байна.

3. Нийслэлийн харьяа зарим байгууллагууд цахим дэлгүүрээс худалдан авах бараа, үйлчилгээний жагсаалтыг төрийн худалдан авах ажиллагааны асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагад хүргүүлээгүй байна.

4. Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилтэд холбогдох байгууллага, эрх бүхий албан тушаалтан хяналт хэрэгжүүлсэн хэдий ч үр дүн хангалтгүй байна.

АУДИТЫН ЗӨВЛӨМЖ

Аудитын дүн, дүгнэлтэд үндэслэн дараах зөвлөмжийг өгсөн. Үүнд:

Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын захирагчид:

1. Төрийн хэмнэлтийн тухай хуульд заасан хангамж, зарим үйл ажиллагаанд тавих хязгаарлалтыг мөрдөж ажиллах чиглэлээр арга хэмжээ авах, түүний биелэлт, үр дүнг тухай бүр нэгтгэн дүгнэх, гарсан үр дүнд үндэслэн байгууллагуудын үйл ажиллагааг бага зардлаар өндөр үр дүнг хангахад чиглүүлэх.
2. Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулиар хориглосон төсөл, арга хэмжээг хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөнд тусгахгүй байх.

Нийслэлийн Засаг даргын хэрэгжүүлэгч агентлаг Дотоод аудитын албанд:

1. Байгууллагын чиг үүргийн дагуу Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилтэд төлөвлөгөөт хяналт хэрэгжүүлэх.

Нийслэлийн Худалдан авах ажиллагааны газарт:

1. Цахим дэлгүүрт байршсан бараа, үйлчилгээний нэр төрлийг нэмэгдүүлэх, байгууллагуудын худалдан авах хэрэгцээг бодитой тусгах, жагсаалтыг тогтмол шинэчлэхэд анхаарах, цахим худалдан авалттай холбоотой сургалт зохион байгуулах.

**НИЙСЛЭЛИЙН
ХУДАЛДАН АВАХ
АЖИЛЛАГААНЫ ГАЗАР**